

Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés

Szerző dezs

Kötelező olvasmány, rövid összefoglaló elemzése

Fjodor
Mihajlovics
Dosztojevszkij
Bűn
és bűnhődés
(@5ABC?;5=85 8 =0:070=85)
1866

Szereplők:

Rogyion Romanovics Raszkolnyikov,
egyetemi
hallgató
Lizaveta Ivanovna, Aljona
húga, árusasszony
Aljona Ivanovna,
uzsorásasszony, díjnok özvegye
Szemjon Zaharics Marmeladov,
címzetes tanácsos
Andrej Szemjonovics Lebezatnyikov,
minisztériumi hivatalnok
Katyerina Ivanovna, Marmeladov
felesége
Amália Fjodorovna
Lippewechsel, Marmeladov
háziasszonya
Szofja Szemjonovna Marmeladova,
Marmeladov
lánya, kurtizán
Ivan Ivanovics Klopstock,
állami tanácsos
Darja Francovna, kurtizán
Kapernaumov, szabó
Ivan Afanaszjevics, főhivatalnok
Kozel, lakatos
Nasztaszja Petrovna, Praszkovja
szakácsnéja
Praszkovja Pavlovna Zarnyicina,
Raszkolnyikov
háziasszonya
Avdotyia Romanovna Raszkolnyikova,
Raszkolnyikov húga
Afanaszij Ivanovics Vahrusin,
kereskedő
Arkagyij Ivanovics Szvidrigajlov,
földbirtokos
nemes
Marfa Petrovna Szvidrigajlova,

Szvidrigajlov
felesége
Pjotr Petrovics Luzsin, udvari
tanácsos
Pulherija Alekszandrovna
Raszkolnyikova, Raszkolnyikov anyja
Dmitrij Prokofjics Vrazumihin,
egyetemi hallgató
Mikolka, muzsik
Pokorjev, egyetemi hallgató
Koch, zálogtulajdonos
Mityka, festő
Luiza Ivanovna, vendéglős
Alekszandr Grigorjevics Zamjotov,
rendőrségi
fogalmazó
Csebarov, udvari tanácsos
Ilja Petrovics, főhadnagy,
kerületi felügyelő
helyettese
Karl, Luiza házmestere
Henriette, Luiza cselédje
Nyikogyim Fomics,
rendőrfelügyelő
Pesztrjakov, egyetemi
hallgató
Heruvimov,
könyvtáros
Szemjon Szemjonovics Selopajev,
kereskedő
Zoszimov, orvos
Alekszej Szemjonovics, Selopajev
alkalmazottja
Kobeljev, tábornok
Tolsztyakov, egyetemi
hallgató
Fegyajev, boltos
Porfirij Petrovics,
vizsgálóbíró
Afanaszij Pavlics Duskin,
kocsmáros
Mikolaj Gyementyev,
festősegéd
Kryukov, udvari tanácsos
Jusin, kereskedő
Duklida, kurtizán
Afroszinya,
öngyilkosjelölt
Tyit Vasziljevics, munkás
Aljosa, munkás
Polja, Katyerina lánya
Lida, Katyerina lánya
Kolja, Katyerina fia
Vaszja, bolti kifutóinas
Gertruda Karlovna Rösslich,
Szvidrigajlov háziasszonya
Berg,
léggömbös
Anyiszka, varrónő
Tyerebjova, kommunatag
Varence, kommunatag
Pán, vendég
Karl, patikus
Mangot, franciatanár
Filipp, pincér

Kátya, utcai
énekeslány
Parasa, Szvidrigajlov
szolgálólánya
Fedoszja,
Rösslichné szakácsa
Nyil Pavlovics, rendőrségi
írnok

Történet:

Első rész

1
Egy
meleg júliusi nap
délutánján
Raszkolnyikov kilépett pétervári
lakásából, ahol albérletben
élt. Örült, hogy
elkerülte a Praszkovjával való
találkozást, mivel már jelentős
összeggel
tartozott neki. Útja egy öreg
uzsorásasszonyhoz, Aljonához vezetett.
Látszólagos
célja egy ezüstóra
zálogbaadása, valódi célja
azonban a lakás
feltérképezése
volt nagy terve számára, ami már egy
hónapja érlelődött
szívében. Mikor itt
végzett, idegesnek és gyengének
érezte magát, ezért betért
egy közeli, meglehetősen
kellemetlen levegőjű kocsmába.

2
Egy
darabig magányosan üldögélt
söre társaságában, de
nemsokára megszólította Marmeladov,
aki foglalkozására
nézve címzetes tanácsos, itt pedig
törzsvendég volt. A
gúnyolódó hallgatókkal
mit sem törődve, a szerencsétlen ember
elmesélte élete
történetét. Jelenleg
második feleségével, Katyerina
Ivanovnával él, aki
tüdőbetegségben szenved.
Korábban volt tisztességes
állása, de becsületét
és pénzét mind elvitte az
ital, úgyhogy míg ő jelenleg

munkanélkülüként tengődik,
mostohalánya, Szonya
kénytelen eltartani őket, aki utcalánynak
állt. Raszkolnyikov hazakísérte a
megtört embert, s még pénzt is adott
neki.

3

Másnap
Nasztaszja, a háziasszony
szolgálója ébresztette, s
közölte vele, ha nem fizet sürgősen,
úrnője
feljelenti. Ezenkívül levelet hozott a
diáknak vidéken lakó
anyjától. A
levélből kiderült, hogy
húgát, Dunyát meglehetősen durva
módon bocsájtották el nevelői
állásából
Szvidrigajlovéktól, ugyanis Szvidrigajlov
felesége azt hitte, a lány
megkörnyékezte urát - holott a
valóságban ez pont fordítva
történt. Végül Dunya
szerencsésen megúszta a nyilvános
megszégyenítést.
Ráadásul anyja és lánya
megismerkedtek egy fiatal és befolyásos
hivatalnokkal, Luzsinnal, aki rögtön
megkérte Dunya kezét. Húga igent
mondott, mivel ezzel kívánta
elősegíteni
bátyja előrelépését a
társadalmi ranglétrán.

4

Raszkolnyikov
sétára indult, s
közben gondolkozott. Meghatódott húga
önfeláldozásán, de
elhatározta,
megpróbálja megakadályozni a
házasságot, s megmenteni Dunyát. Egy
parkba érve
egyszer csak egy fiatal, csinos, ámde
rosszulöltözött lányra lett
figyelmes, aki
ráadásul részeg is volt.
Bizonyára elcsalták otthonról, most is
egy középkorú
férfi settenkedett körülötte.
Rendőrt hívott, pénzt adott a közegnek,
s
megkérte, kísérje haza a
lányt.

5

Hazafelé
menet megivott egy pohár
vodka, s mivel nem szokott az italhoz, az a
fejébe szállt, s kénytelen volt
leheveredni a fűbe. Rögtön elaludt, s
álmában újra
szülőfalujában járt.

Estefelé apjával sétáltak a
helyi kocsmá előtt, amikor részeg muzsikok szaladtak
ki, felszálltak egy
szénásszekérre, de
természetesen az eléje fogott kis
sovány
parasztlovacska nem bírta elhúzni őket,
ezért agyonverték. A véres
cselekményre
gondolva már-már visszariadt
gyalázatos tervétől, amikor egy téren
találkozott
Lizavetával, az uzsorásasszony
húgával, akit a vénség
szinte rabszolgasorban
tartott. Fél füllel meghallotta, hogy Aljona
másnap este hétkor egyedül lesz
otthon.

6
Raszkolnyikov
ezt égi jelnek
tartotta. Azóta volt ennyire babonás, mikor
először járt Aljonánál, s
hazafelé
azon morfondírozott, milyen egyszerű lenne megölni
és kirabolni a vénasszonyt.
Ilyen gondolatok közepette ült be egy
olcsó vendéglőbe, s mit ad Isten, a
szomszéd asztalnál ülő diák
és katona is pont erről beszélgetett. A nevezetes
napon későn ébredt. Már
elmúlt hét, mikor elindult. Terveivel
ellentétben
baltát végül nem a
konyháról, hanem a házmester
szobájából szerzett. Szíve
a
torkában dobogott, mikor becsöngetett
Aljonához, aki - bár gyanakodva, de
végül
- ajtót nyitott neki.

7
Miközben
az asszony a hozott
zálogtárgy kicsomagolásával
bajlódott, Raszkolnyikov lesújtott rá
a gyilkos
szerszámmal. Még két
ütés, s Aljona
vérbe fagyva hevert a padlón. A
diák előkereste zsebeiből kulcsait, s
velük kinyitotta az ágya alatt tartott
ládikát. Az előkerülő arany
ékszereket a
zsebébe tömkölte, mikor egyszer csak
kintről mozgolódást hallott. Lizaveta
érkezett meg. Nem volt más lehetősége,
újból használnia kellett a
már vértől
ázott baltát. A kettős gyilkosság
után menekülni akart, de kintről újabb
emberek zaja hallatszott. Bezárta az ajtót, de
azok rájöttek, hogy belülről van

becsukva, s a házmesterért indultak.
Míg távol voltak, Raszkolnyikov
kilopódzott, s egy közeli üres
szobában húzta meg magát,
míg a veszély elmúlt.
Kerülővel ment haza, visszahelyezte a bűnjelektől
megtisztított baltát, majd
belépett lakásába, s
ruhástól rogyott a díványra.

Második rész

1

Hajnali
háromig aludt, de akkor
az utcai zajok felébresztették. Eszelősen
felugrott, s igyekezett eltüntetni a
bűnjeleket, majd a lopott zsákmányt a
tapéta alá rejtette. Mikor végzett, a
kábulattól újból elaludt.
Reggel Nasztaszja ébresztette, aki
beidézést hozott
számára a kerületi
kapitányságról. Raszkolnyikov
halálra váltan érkezett a
rendőrségre, de ott kiderült, hogy csak az elmaradt
laktér miatt jelentette fel
háziasszonya. A fogalmazó
írásba diktált neki egy
fizetési nyilatkozatot, majd
távozni készült, de közben
elájult. Úgy kellett a rendőr uraknak
életre
lehelniük és kitámogatniuk az
ajtón.

2

Hazament,
s kiráncigálta a tapéta
mögül a zsákmányolt
értéktárgyakat.
Elhatározta, megszabadul tőlük. Első terve
az volt, hogy beledobja a folyóba, de ezt
feltűnés nélkül nem tudta volna
végrehajtani. Végül
bolyongása során talált egy
építkezés alatt
álló
elhagyatott udvart. Itt elásta őket, majd egy
nehéz terméskövet hengerített
rájuk. Ezt követően Razumihinhez ment, aki boldogan
fogadta rég' nem látott
barátját, de ő egyszerűen
faképnél hagyta. Már azt sem tudta,
mit csinál.
Valahogy hazakeveredett, lefeküdt, de
állandóan lázálmok
gyötörték, és
hallucinált.

3

Betegsége
több napig tartott.
Ezalatt Nasztaszja és Razumihin

ápolgatták, pedig utóbbinak nem kis
fáradtságába került,
míg sikerült megtudakolnia barátja
címét. Diáktársa
még
orvost is hívott hozzá Zoszimov
személyében. Azon a napon, mikor először
magához
tért, egy kereskedelmi alkalmazott jelentkezett
náluk. Raszkolnyikov nagy
nehezen aláírta a nyugtát, aminek
köszönhetően megkapták az
édesanyja által
fiának küldött harmicöt rubel
készpénzt. Közösen
megebédeltek, majd Razumihin
elviharzott, s tíz rubelből új ruhákat
vásárolt barátjának, aki
kissé durcásan,
de azért boldogan fogadta ezt a
kényeztetést.

4
Időközben
megérkezett Zoszimov
is, aki megállapította, hogy bár
Raszkolnyikov továbbra is gyenge, de azért
kezd rohamosan javulni az állapota. Az orvos és
Razumihin ezután beszélgetni
kezdtek, s nemsokára a közelmúltban
történt gyilkosságra terelődött
a szó.
Razumihin magyarázatából
kiderült, hogy a rendőrség először az
esetet felfedező
Kochot és Pesztrjakovot gyanúsította,
de később az egyik helyi
festőművésznél
megtaláltak egy a helyszínről ellopott
fülbetétet (mely Raszkolnyikov zsebéből
eshetett ki menekülése során), s
így a bizonyítékok most már
egyértelműen
ellene szólnak.

5
Hirtelen
új ember lépett be a kis
szobába. A lehető legnyájasabb módon
mutatkozott be, Luzsin volt az. Igencsak
meglepődött, hogy nem várták
érkezését, de hát
Raszkolnyikov mostanában nem
volt olyan állapotban, hogy levelet olvashatott volna. A
rövid beszélgetés
alatt Luzsin - ha kissé mesterkélten is, de -
igyekezett a lehető leginkább
megkedveltetni magát leendő sógorával,
de nem sikerült annak szívébe
férköznie,
sőt, a végén még
csúnyán össze is veszték.

6
Mikor

mindenki távozott,
 Raszolnyikov felkelt, és a szigorú orvosi
 utasítás ellenére
 sétálni indult.
 Keresztülhaladt azon a téren, ahol a
 gyilkosság előtt utoljára látta
 Lizavetát,
 majd a Kristálypalotába ment, ahol
 találkozott Zamjotovval. Elkérte a legfrissebb
 újságokat, s elolvasta, mit ír a
 sajtó a szörnyű bűntettéről. Hirtelen
 megszállta a gondolat, hogy most mindent bevall, de
 aztán meggondolta magát.
 Meglátogatta "azt" a házat is, ahogy ő nevezte.
 Ivanovnáék lakását
 éppen felújították.
 Távozóban aztán újra
 elhatározta, hogy elmegy a
 rendőrségre, s vallomást tesz, de
 útközben...

7

...hirtelen
 arra lett figyelmes,
 hogy emberek csoportja egy hintót áll
 körül. Közelebb ment, s egy
 vérben fekvő,
 súlyosan sebesült férfit
 látott a lovak patái között.
 Rögtön felismerte
 Marmeladovot. Félretuszkolta a helyszínelő
 rendőröket, s kérte, vigyék
 utána a
 sebesültet, ő elvezeti őket annak
 lakásáig. A kis
 szobácskában aztán Katyerina
 ápolgatta férjét. Orvost és
 papot hívtak, sőt, még Szonya is
 hazajött, de már
 nem tudtak segíteni Marmeladovon, s nemsokára
 behalt sebeibe. Raszkolnyikov
 húsz rubelt adott a családnak, s
 megígérte, másnap
 újból felkeresi őket.
 Razumihinhez ment, aki éppen házavató
 bulit tartott költözködése
 örömére.
 Barátja hazakísérte Raszkolnyikovot,
 ahol váratlan vendégekbe botlott: anyja
 és
 húga érkeztek meg vidékről.

Harmadik rész

1

A
 szíves üdvözlés helyett
 Raszkolnyikov nyíltan kijelentette, nincs olyan
 állapotban, hogy
 hozzátartozóival beszéljen. Azok nem
 értették, mi történt vele.
 Razumihin
 sietett a segítségükre,
 elkísérte őket ideiglenes

szállásukra azzal az
indokkal, hogy hagyják barátját
pihenni. Ezt követően visszarohant
Raszkolnyikovhoz, még Zoszimovot is elhívta
lakásáról, s
félóránként vitt
helyzetjelentést az asszonyoknak a diák
állapotáról. Magának sem
merte igazán
bevallani, de első látásra belehabarodott
Dunyába. Szégyellte is emiatt akkor
másnaposságát.

2
Másnap
Razumihin már korán reggel
beállított
Raszkolnyikováékhoz. Az asszonyok tegnapi
szolgálatait nem feledve
hálásan fogadták.
Raszkolnyikovról érdeklődtek, ő pedig igyekezett
mindent
elmesélni barátjáról, amit
csak rövid ismerettségük alatt megtudott
róla.
Annyira a bizalmukba férközött, hogy még
Luzsin levelét is megmutatták neki,
melyben a vőlegény igyekezett bemocskolni Raszkolnyikov
nevét, és nyíltan
kijelentette, hogy ha eljön az este tartandó
Dunyával való első
pétervári
találkozására, nem viseli el a
sértést, s távozik.

3
Ezután
a három ember Zoszimovval
kiegészülve újra felkereste
Raszkolnyikovot, aki a tegnapinál lényegesen
kedvesebben fogadta őket. Kibékült
Dunyával, de azt határozottan
leszögezte,
hogy ellenzi a házasságot. Mikor
felvetült a kérdés, eljön-e az
esti találkozóra,
húgára bízta a
döntést, aki arra kérte, hogy
jöjjön. Pulherija a vidéki
eseményekről is beszélt,
például arról, hogy meghalt
Szvidrigajlov felesége,
amiben nagyban közrejátszhatott, hogy a
férfi verte az asszonyt.

4
Beszélgetésüket
váratlan vendég
érkezése szakította félbe.
Szonya lépett be a szobába. Nem akart
sokáig időzni,
csak köszönetet rebegett, s egy
meghívást tolmácsolt Raszkolnyikov
felé a
másnap-i temetésre és halotti torra.

Hazafelé menet nem figyelt fel rá, de egy
idős férfi követte egészen
lakásáig. Raszkolnyikov időközben
arról érdeklődött
Razumihinnél, hogy szerezhetné vissza az
Aljonának leadott zálogtárgyait, mire
ő azt tanácsolta, keressék fel Porfirijt, az
ügyben eljáró
vizsgálóbíró.

5
Porfirij
már várta a diák
jelentkezését. Szilárd
meggyőződése volt, hogy a tettes a
zálogtulajdonosok
egyike, s ő volt az egyetlen, akivel még nem
találkozott. Kérését hallva
Raszkolnyikovnak azt a tanácsot adta, írjon egy
hivatalos beadványt a
bíróságnak. Ezután egy
félhivatalos
kihallgatásfélére került sor,
melyen
Raszkolnyikov - viharos lelkiállapota ellenére -
meglepően jól tartotta magát.
Szóba került a diák egy
korábbi értekezése is, mely
arról szólt, hogy az
embereket két csoportra: a
közönségesekre és a nem
közönségesekre osztja; a
közönségeseknek nem, de a nem
közönségeseknek
világjobbító reformjaik
eléréséhez (de csakis ahhoz!) szabad
bünt, s így akár gyilkosságot is
elkövetniük. Ezen hallgatósága
igencsak megütközött.

6
Távozásuk
után Raszkolnyikováék
lakásához mentek, de mikor odaértek,
Raszkolnyikov szó nélkül hazarohant. A
házhoz érve egy alacsony, iparosforma emberrel
találkozott, aki őt kereste, de
nem szólt hozzá semmit. Egy darabig
követte, majd csak annyit mondott a
diáknak: "Gyilkos!". Raszkolnyikov teljesen elvesztette a
fejét.
Visszarohant lakására, s lefeküdt.
Álmában újból "abban" a
házban
járt, s újból
baltájával verte az öregasszony
fejét. Mikor felriadt, egy idegen
férfi ült az ágya mellett, aki
Szvidrigajlovként mutatkozott be.

Negyedik rész

1

A

vendég látszólag
össze-vissza,
mégis céltudatosan beszélt.
Arról érdeklődött, hisz-e Raszkolnyikov
a
kísértetekben, mert ő már
többet is látott. Biztosította, hogy
Marfa Petrovna
halálát nem ő okozta, az véletlen
baleset volt. Az asszony végrendeletében
háromezer rubelt hagyott Dunyára. Ő maga azt
kívánta, hadd láthassa még
egyszer
a lányt. Állítása szerint
ugyan már nem szerelmes belé, de
hajlandó tízezer
rubelt adni neki, csak ne menjen hozzá Luzsinhoz, mert a
férfi nem érdemli meg.

2

Este

Raszkolnyikov és Razumihin
együtt keresték fel Dunyáék
szállását, ahol az
előszobában futottak össze
Luzsinnal. A férfi, bár
rendkívül kellemetlenül
érintette a báty megjelenése,
mégis maradt. Gyűlöletét azonban nem
igazán tudta leplezni, így
végül sikerült
csúnyán összevesznie a
jelenlévőkkel. Dunya ki akarta
békíteni Luzsint és
Raszkolnyikot, de a vendég ezt nyíltan
megtagadta, és dühösen
távozott. Mikor
elváltak, Dunya kijelentette, látni sem akarja
többé.

3

Mindenki

megkönnyebbült, húga
sírva kért bocsánatot
Raszkolnyikovtól, amiért ehhez az emberhez akart
feleségül menni. Újból
visszaállt a családi idill. Razumihin boldogan
vázolta
egy közösen alapítandó
könyvkereskedés terveit, mely szép
haszonnal kecsegtetett.
Mindenki boldog volt, mikor Raszkolnyikov hirtelen kijelentette, hogy
elmegy,
még hozzá örökre.
Családtagjai megijedtek, de Razumihin azzal nyugtatta meg
őket, hogy ez még biztos a betegsége
folyománya, s nemsokára elmúlik.

4

Raszkolnyikov
útja Szonyához
vezetett. A lány nagyon szegényes
körülmények között

élt. A diák szívből
sajnálta, mégis felhánytorgatta előtte
azt az esetet, mi lenne testvéreivel, ha
Katyerina meghalna, s ő is megbetegedne. Aztán megpillantott
egy Bibliát, s
megkérte Szonyát, olvassa fel neki
Lázár
feltámasztásának
történetét. Bevallotta,
hogyan szakított családjával, s azzal
váltak el, hogy ha holnap eljön, megmondja,
ki ölte meg Lizavetát, aki
életében a lány barátnője
volt. Egyikük sem tudta,
de Szvidrigajlov a szomszéd szobában
egész beszélgetésüket
kihallgatta.

5
Másnap
Raszkolnyikov felkereste
Porfirij vizsgálóbíró.
Felemlegette, hogy a bíró korábban
említette, ki akarja
hallgatni. Porfirijnek azonban nem ez volt a terve. Üres
fecsegésbe kezdett
pszichopatológiáról, régi
bűnügyekről, de közbe oda-odaszúrt egy-egy
megjegyzéssel a diák felé.
Már majdnem célt ért, Raszkolnyikov
kezdte
elveszteni önuralmát, s nyíltan
kijelentette, tartóztassák le, ha valamivel
vádolják, de ne játsszadozzanak vele.
A vizsgálóbíró viszont nem
ezt akarta.
Felemlegette, hogy tud Raszkolnyikov előző napi
látogatásáról
Ivanovnáék
lakásán, s ezzel kapcsolatban van egy
"meglepetése" is a szomszéd
szobában...

6
...amikor
hirtelen kicsapódott az
ajtó, s berohant Mikolaj, a festőinas.
Valószínűleg sokat
gyötörhették már
vallatással, mert a földre borult, s
magára vállalta a gyilkosságot.
Porfirij
látta, hogy tervét
meghiúsították, s gyorsan
elbocsájtotta Raszkolnyikovot
azzal, hogy még visszavárja. Nem sokkal
miután hazaért, egy ember
állított be a
diákhöz, akiben az az előző napi
rágalmazót ismerte fel. A vendég
elmondta,
hogy ott volt Raszkolnyikov tegnapi
látogatásánál az
Ivanovna-házban, s ő
jelentette fel Porfirijnél, ő volt a

"meglepetés". Mikor azonban hallotta, miket vágott a vizsgálóbíró Raszkolnyikov fejéhez teljesen alaptalanul, megbánta korábbi cselekedetét, s most azért jött, hogy bocsánatot kérjen tőle.

Ötödik rész

1

Másnap Luzsin még mindig nem tudott beletörödni a vereségbe, s elhatározta, visszaszerzi Dunyát. Lebezzatnyikovval lakott egy szobában, a néhai Marmeladov és családja szomszédságában. A tor napján magához hívatta Szonyát. Egy tízrubelest nyújtott át neki, s megkérte, mentse ki édesanyjánál a megjelenés kötelessége alól. Lebezzatnyikov, aki erősen progresszista nézeteket vallott (s korábban már többször kérte Luzsint, hogy csatlakozzon a kommunához), nem igazán helyeselte a túlzott adakozást, de most meghatotta ez a jócselekedet.

2

Katyerina szívét-lelkét kitette, hogy halott férjének megadja a végtisztességet, de a torra csak a társadalom söpredéke: részegek, szegények jöttek el, az előkelő meghívottak mind mehtagadták a részvételt. A háziakon kívül mindössze két értelmes ember volt az egész társaságban: Raszkolnyikov és Lippewechsel, a német származású háziasszony. Katyerina utóbbival soha nem volt túl jó viszonyban, így nem kellett sok időnek eltelnie, s csúnyán összevesztek.

3

Már félő volt, hogy tettlegességre kerül sor, ekkor azonban belépett Luzsin, s rögtön előadta jövelele okát. Nyilvánosan meggyanúsította Szonyát, hogy az adományon felül még egy százrubelest is eltulajdonított tőle. Katyerina nem hitt neki, kifordította lánya zsebeit, amelyekből azonban mégis előkerült az ominózus bankó. Ekkor lépett a szobába Lebezzatnyikov, aki egy ideje az

ajtóból figyelte az
 eseményeket, s tisztázta Szonyát,
 elmondása szerint szobatársa a lány
 tudta
 nélkül csúsztotta zsebébe a
 pénzt. Raszkolnyikov rögtön meg is
 indokolta Luzsin
 tettének okát: így akarta ő
 és Szonya kapcsolatát befeketíteni, s
 ezzel saját
 igazát bizonyítani Dunya előtt.

4

A
 történetek után Szonya
 hazarohant, Raszkolnyikov követte. Emlékeztette,
 mit ígért neki tegnap, s
 felfedte előtte titkát. Többször is
 próbált magyarázattal
 szolgálni, de mindig
 arra döbbsent, hogy szavai nem fedik az igazságot. A
 lány azt tanácsolta neki,
 ahhoz, hogy könnyítsen a lelkén, tartson
 bűnbánatot, s jelentse fel magát a
 rendőrségen. Ha így tesz, ő
 megígéri, rendszeresen látogatni fogja
 a börtönben,
 s akár még Szibériába is
 követi.

5

Hirtelen
 Lebezjatnyikov tört be a
 szobába. Elfúlva rebegette, hogy Katyerina
 megtévelyodott. A gyerekekkel járja az
 utcákat, koldul, arra kényszeríti
 őket, hogy énekeljenek és táncoljanak.
 Rögtön
 felkerekedtek, követték, s meggyőződhetnek a
 hír sajnálatos igaz
 voltáról.
 Végül egy rendőr vetett véget Katyerina
 őrijongésének. Ekkor az asszony
 már
 halálán volt,
 szájából ömlött a
 vér. A járókelők
 segítségével Katyerinát
 Szonya
 lakására vitték, ahol
 nemsokára követte férjét a
 túlvilágra. A gyászt
 Szvidrigajlov törte meg. Félrevonta
 Raszkolnyikovot, s biztosította, hogy a
 felajánlott tízezer rubellel hajlandó
 felkarolni az elhunyt családját. Mikor a
 diák megkérdezte, miért teszi, ő
 Raszkolnyikov délutáni szavaival
 válaszolt, s
 hozzátette, tisztán hallotta Szonyával
 való beszélgetését.

Hatodik rész

1
Az
elkövetkezendő napokban mintha
sűrű köd ereszkedett volna Raszkolnyikovra, sokszor
már maga sem tudta, mit
csinál. Egy délután Razumihin kereste
fel. Elmondta, ő és az asszonyok már
többször jártak itt, de eddig nem
találták otthon a diákot, s
már aggódtak
felőle. Közben, mintegy mellékesen megjegyezte,
hogym Dunya reggel levelet kapott
valakitől, ami nagyon felizgatta. Raszkolnyikov megnyugtatta,
rábízta anyját és
Dunyát, s megígértette vele, hogy
gondjaikat viseli. Biztosította, hogy
jóképű,
szimpatikus ember, pont olyan, amilyenre Dunyának
szüksége van.

2
Már
éppen távozni készült, amikor
hirtelen beállított Porfirij. Azt mondta,
bocsánatot kérni jött, s hogy pontot
tegyen erre a - számára is - roppantul
kínos nyomozás végére.
Hosszas
okfejtésbe kezdett, mely során
elárulta, hogy Mikolaj mindent bevallott, ám
hirtelen fordulattal megint oda lyukadt ki, hogy Raszkolnyikov a
bűnös. Most
már annyira magabiztos volt ebbéli
meggyőződésében, hogy kijelentette,
két
napon belül letartóztatja, hacsak addig nem tesz a
rendőrségen beismerő
vallomást.

3
A
vizsgálóbíró
távoztása után nem
sokkal ő is útnak indult. Szvidrigajlovhoz
készült, meg kellett róla győződnie,
hogym ez az általa nem túlzottan kedvelt ember
mennyit tud róla, s abból mennyit
árult eddig el. A férfit
végül egy olcsó, lerobbant
vendéglőben találta.
Látszólag teljesen
értelmetlenül beszélt,
valójában azonban csak ő maga tudta,
mire készül. Raszkolnyikov látta, hogy
nem tud szót érteni vele, s már menni
készült, de ő felajánlotta, hogy
elmeséli élete
történetét.

4
Vidéki
nemesnek született, majd
Pétervárra került.
Hamiskártyás volt, de súlyos
adósságokat halmozott fel,

melyből Marfa mentette ki, s ő ezért feleségül vette az asszonyt. Amikor Dunya hozzájuk került, nagyon megtetszett neki a lány, s felajánlotta neki, hogy pénzből utazzanak Amerikába, s kezdjenek új életet. Marfa viszont leleplezte őt, s elkergette Donyát. Felesége halála után újra a városba jött, s az eltelt néhány hét alatt már menyasszonyt is kerített magának egy tizenhat éves kislány személyében. Mindez azonban nem nyugtatta meg Raszkolnyikovot, érezte, hogy a férfi akar még valamit hűgától.

5
És

valóban. Szvidrigajlov találkát beszélt meg Dunyával saját lakásán (erről szólt az a bizonyos levél). Mindent elintézett, Szonya és háziasszonya nem tartózkodott otthon, a szobát pedig kulcsra zárta. Mikor kettesben maradtak, mindent elárult a lánynak. Felfedte Raszkolnyikov bűnét, de rögtön felajánlotta, hogy pénzének és befolyásos barátainak köszönhetően mindannyiuknak szerez útlevelet, s Amerikába szökhetnek, csak Dunya legyen az övé. A lány nemet mondott, s az erőszakot megakadályozandó pisztolyt fogott vendéglátójára. Lőtt, hibázott, majd eldobta a fegyvert. A férfi csalódottan adta neki a kulcsot, s hagyta, hogy távozzon.

6

Szvidrigajlov felvette a pisztolyt, majd átment Szonyához, s egy jelentős adományt nyújtott át neki. Még aznap este meglátogatta menyasszonyát, s minden maradék pénzét a lány családjának adta. Ezt követően a dühöngő viharral mit sem törődve, útnak indult. Megszállt egy útmenti fogadóban, aludt egy keveset, majd hajnalban folytatta útját. Egy parkba sietett, de útközben egy őrtoronyba botlott. Megállt, s az elképedt őr szeme láttára föbe lőtte magát.

7

Raszkolnyikov aznap felkereste édesanyját. Bár a

gyilkosságot nem árulta el neki, de tájékoztatta, hogy előreláthatólag az elkövetkezendő napokban nem találkozhatnak. Anyja szó nélkül megértette ezt. Hazament, ahol Dunya várt rá, aki mindenről tudott, s már attól félt, hogy bátyja öngyilkos lett. Ő is arra biztatta, hogy adja fel magát a rendőrségen. Raszkolnyikov nem is igazán ellenkezett már. Megígérte, még ma megteszi, s megölelte hűgát.

8
Utolsó útja során még Szonyához is ellátogatott, aki egy ciprusfa keresztet nyújtott át neki, mely örökre rá és a vállalt szenvedésre emlékezteti majd a fogságban. Ezután lassan elindult a kapitányságra, a lány a távolból követte. Az épületben a főhadnagyba botlott, aki elnézést kért tőle múltkori udvariatlansága miatt. Hosszas monológjából Raszkolnyikov megtudta, hogy Szvidrigajlov meghalt. Ezután lement, de a kapuban Szonya számonkérő tekintetével találkozott. Ezzel végleg megtört, visszament a szobába, leült, s mindent bevallott a felügyelőhelyettesnek.

Epilógus

1
A tárgyalás gyorsan lefolyt. Raszkolnyikov semmit sem tagadott, mindent részletesen elmagyarázott. Zsákmányát is megtalálták, pontosan ott, ahova a tett másnapján rejtette. A bíróság mindezt enyhítő körülménynek vette, s végül csak nyolc év kényszermunkára ítélte. Szibériába, az omszki büntetőtáborba került. Szonya ígéretéhez hűen követte, s leveleiben rendszeresen beszámolt az ott történekről a diák rokonainak. Dunya és Razumihin összeházasodtak, és azt tervezgették, hogy idővel követik Raszkolnyikovot Szibériába, s ott telepednek le. Pulherijának soha nem árulták el, mi történt a fiával. Az asszony nemsokára megbetegedett, s

meghalt.

2

Raszkolnyikov

közben szenvedett.

Nem a mostoha bánásmód zavarta, hanem

az a tudat, hogy lelkében még mindig nem

volt képes megérteni, miért bűn az,

amit tett. Rabtársai elhidegültek tőle.

Beteg is volt, egy ideig kórházi

ápolásra szorult, de Szonya végig

mellette

volt a kritikus időszakban. A lányt mindenki szerette.

Varrónőként dolgozott,

és ő intézte a rabok

postáját. Miután

felgyógyult, Raszkolnyikov egy nap az

Irtis partján üldögélt. Szonya

lépett oda hozzá, s ekkor

szívükben fellángolt a

kölcsönös szerelem. A szerelem, mely erőt

és reményt adott nekik a

hátralévő

hét évben, hogy

újrakezdhesék életüket.